

AMERİKAN SANAT VE TASARIM OKULLARINDA BAUHAUS RUHU

Bayram DEDE¹

ÖZ

Bauhaus, Almanya’da üstlendiği misyonu tam olarak yerine getirmiş, yüzünün akıyla çıkmıştır. Gerçekleştirmiş olduğu başarı kendisine eşi görülmemiş haklı bir ün sağlamıştır. Bu başarının altında sanat ve tasarım eğitimi alanında var olan konseptin dışına çıkarak kendine özgü bir sanat eğitimi anlayışı yatmaktadır. Bu yeni konsept Bauhaus’un sistematığının, dünya görüşünü ve sanata bakış açısını yaratarak standartlaşan, tekdüzeleşen sanata ve sanat eğitimine yeni bir nefes, çıkış yolu ve çok boyutlu bir perspektif kazandırmasında yatar. Bauhaus, 1933’te bir daha açılmamak üzere kapatılırken eğitimcilerin bazıları kamplara götürülmüş, bazıları da Atlantik’in diğer yakasına kaçmayı başararak Amerika’da Bauhaus ruhunu tekrar canlandırmaya çalışmıştır. Avrupa için kayıp olan bu olaylar silsilesi Amerika için büyük bir kazanç olmuştur. Tıpkı İyon sitelerinin Persler tarafından işgal edilmesinden sonra buradaki filozofların, bilim adamlarının Atina’ya kaçarak Atina’nın merkezi konumuna gelmesinde önemli rol oynaması gibi Amerika’nın yıldızının parlamasında Avrupa’dan kaçan bilim adamlarının, sanatçıların, felsefecilerin, eğitimcilerin büyük katkısı olmuştur. Sanat ve tasarım alanında Bauhaus eğitimcileri hangi dersleri yürüttüler? Bu okullarda etkileri neler oldu? Bu etkilerin büyük çaplı olduğunu söyleyebiliriz. Black Mountain College’de Josef Albers Başlangıç/hazırlık derslerini (1936-1940) yürütmüştür. Chicago Okulunda ise Laslo Moholy-Nagy (1937-1946) de görev alır. Walter Gropius’da (1938-1952) Harvard mimarlık okulunun yöneticiliğine getirilir. Gropius ve Mies van der Rohe (1933-1949) Bauhaus prensiplerini bu okullarda uygulayıp önemli başarılar sağlar.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Tasarım, Endüstri

¹Yrd. Doç. Dr., Adıyaman Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, bdede(at)adiyaman.edu.tr

BAUHAUS SPIRIT IN AMERICAN ART AND DESIGN SCHOOLS

ABSTRACT

Bauhaus carried out a mission which undertook in Germany, and acquitted itself well. A success being carried out by Bauhaus, brought a rightful fame to itself. A source of the success underlies developing a distinctive understanding with the expect of existent concept in the field of art and design education. This new concept brought a new way out, new multidimensional perspective, new breath to art education by creating a world-wide and point of view of Bauhaus' systematic. Interrogations of a social, a sense of art and a dynamics of history have been underlying in both the culture of Bauhaus and world art culture. Bauhaus was closed so as to not open in 1933. Some educators were taken to camps, but others tried to revive the spirit of Bauhaus in America by achieving to escape to other shore of Atlantic. This case became a big profit for America while a lost for Europe. Contribution of scientists, educators, philosophers, artists who escaped from Europe, was an important for America in rising in the world. That case is similar with Ionian philosophers and scientists became central for Athens by escaping after being destroyed Ionia buildings by Persians. What were the lessons held by Bauhaus educators in the field of art and design? What were the effects felt afterwards? In this case the effects were full-scale. Laszlo and Moholy-Nagy participated in New Bauhaus Chicago School (1937-1946) where Josef Albers gave a lesson in preparatory in Black Mountain Collage (1936-1940). Then they were assigned in Harvard architecture school, and achieved many success in many field here by performing principles of Bauhaus.

Keywords: Art, Design, Industry

Dede, Bayram. "Amerikan Sanat ve Tasarım Okullarında Bauhaus Ruhü". *ulakbilge* 5. 17 (2017): 1751-1763

Dede, B. (2017). Amerikan Sanat ve Tasarım Okullarında Bauhaus Ruhü. *ulakbilge*, 5 (17), s.1751-1763.

Giriş

Bauhaus Almanya'nın hızla kalkındığı ve endüstrileştiği bir dönemde ortaya çıkan sanat ve zanaatı bir potada eriterek sanat eğitimi ve tasarım alanlarında gerçekleşen bir takım yeniliklerin adıdır. Bauhaus'un kurucusu, kendisi bir mimar olan Walter Gropius'un amacı sanat ve zanaat birlikteliğini gerçekleştirip endüstrinin acil ihtiyaç duyduğu tasarımcı sorununu çözmektir. Bu sayede hem ülke ekonomisine katkıda bulunacak hem de tasarımcı sorununu çözecektir. Mimarlıktan, tekstil tasarımına, grafikten mobilyaya, seramikten heykelle ve resme kadar çok geniş alanda eğitim vermiş dünya çapında birçok başarılı tasarımlar gerçekleştirmiştir. Ancak okulun 1933'te Nazilerce kapatılmasından sonra Bauhaus eğitimcileri başka ülkelere sığınarak Bauhaus benzeri sanat ve tasarım okulları kurmuşlardır. Bu ülkelerden biri de Amerika'dır. Bauhaus eğitimcilerinin Amerika'da sanat ve tasarım alanlarında nasıl bir etki yarattıklarını belirtmek ve Bauhaus anlayışının Amerika'daki sanat eğitimi ve tasarımda siyasi, sosyal ve ekonomik hayata kendisini nasıl ustalıkla adapte ederek düşünsel ve eylemsel gücünü görmemizi sağlar. Ülkemiz sanat ve tasarım eğitiminin de Bauhaus'tan etkilendiği göz önüne alınırsa ülkemiz sanat ve tasarım eğitimini değerlendirmemiz açısından da büyük önem taşır. Aslında Bauhaus Ruhü Amerikan Sanat ve Tasarım Okullarından sonra birçok eğitim uygulamaları dünyaya yayılmıştır. Özellikle Temel Sanat Eğitimi olarak bilinen ve Mimarlık eğitiminde hazırlayıcı olarak adlandırılan temel sanat eğitimi Josef Albers'in uygulamalarından sonra dünyada kabul görmüş ve yayılmıştır. Mimarlık alanında ise Ludwig Mies van der Rohe cam ve çelikten oluşan gökdelen tasarımları hızla gelişen Amerikan konut ihtiyacını karşılamada önemli rol oynamıştır. Moholy-Nagy tasarımın tüm yönlerini kapsayan bir programla Amerikan tasarım anlayışında bir devrim yapmıştır. Hepsinde ortak yön ise pedagojik temeline dayanan bir sanat eğitimi anlayışını getirmiş olmalarıdır.

Black Mountain College (B.M.C.)

Bauhaus en önemli etkilerini ABD'de gösterecektir. 1930'larda Chicago'da, Bauhaus'ta görev yapmış en önemli eğitimcilerinden biri olan Moholy-Nagy'nin çabaları ile kurulan ve daha sonra "Institute of Design" adını alan "New Bauhaus" ,1937 yılından itibaren Gropius'un yöneticiliğini yaptığı Harvard Üniversitesi mimarlık bölümü, New York'taki "Laboratory School of Industrial Design", Güney Kaliforniya'daki "School of Design" Bauhaus anlayışının Amerika Birleşik Devletlerinde Sanat ve endüstriye katkı sağlayan önemli okullardır (Özer, 1993: 300). Bauhaus 1933'te Nazi baskısı sonucunda kapandıktan sonra dünyanın birçok tasarım okullarına örnek oldu. Bauhaus tasarıma getirdiği olağanüstü bir çaba ve farklı konseptler sayesinde kurulduğu yerlerde toplum ve endüstri ilişkisini de göz önünde tutarak uyum sağlamayı bilmiştir. Böylece sanat, yeni boyutlar kazanmış,

yeni bir güç elde etmiş, artık toplum ve endüstri için vazgeçilmez bir alan olmuştur. Her açıdan Bauhaus Modeli'nin örnek alındığı okullardan biri de Black Mountain'dir. Black Mountain Okulu o günlerde teknolojik gelişmelerle anlamsızlaşan biçim dünyasına renk katmak ve tasarımcılar yetiştirmek amacıyla Bauhaus prensiplerine göre kurulmuştur.

Black Mountain 25 Eylül 1933'te kurulmasından sonra daha bağımsız çalışabilmek için birkaç reform girişimi olmuştur. Reform girişimiyle birlikte yapısı sürekli yenilemiştir. Black Mountain College'nin getirdiği yenilik okul bünyesinde 23 öğrenci 10 öğretmen olarak belirlediği sayısı o dönemde bir ilk olarak kabul edilebilir. Geleneksel Amerikan eğitiminin dışında kendi kendini yöneten yapısı ve öğrenci-öğretmen arasındaki katı hiyerarşik yapının kapsamını azaltmak üzere gerçekleştirilen çalışmalarla amacına ulaşmıştır (Fussl, 2006: 78).

Black Mountain ders programları, uygulamaları, felsefesi ve amaçlarıyla Bauhaus'a benzer bir okuldur. Bu alanlarda Bauhaus gibi Atölye ağırlıklı dersler uygulanmıştır. Bu Atölyeler endüstrinin ihtiyaçlarına göre düzenlenmiştir.

Black Mountain yatılı okul olarak Bleu Ridge Dağları'nın kırsal bölgesinde kuruluydu. Burası Kuzey Karolina'da bulunuyordu. Kolej öğrencilerine her türlü sosyal aktivitelerde bulunma olanağı sağlıyordu. Bu sınırsız aktiviteler Black Mountain'nin en önemli özelliğiydi, bunun yanında öğrencilere kendi çalışmalarında başarı sağlamaları için sadece kendilerine bir rehber öğretmen seçme zorunluluğu getiriyordu (Fussl, 2006: 78).

BMC'nin sabit bir müfredatında, klasik ders anlayışı yer almaz. Bauhaus'ta olduğu gibi öğrencilerine bağımsız çalışma olanağı sağlanmıştır. Herhangi bir zorunluluk olmadan öğrenci istediği şekilde çalışabiliyor, bir danışman eşliğinde kendi çalışma programını kendisi tasarlıyordu. Öğrenci kendisine müdahale edilmeden çalışma hızını ayarlayabiliyordu. Bauhaus'un en önemli eğitimcilerinden biri olan Albers Başlangıç ya da Temel Sanat Eğitimi dersinde Bauhaus'ta önemli başarılar elde etti ve kolejde bu deneyimlerinden faydalanarak dersin başarılı bir biçimde uygulanmasını sağladı. Görsel algı konusuna yoğunlaşarak bu alanda önemli ilerlemeler sağladı (Betts, 1999: 62; Seylan, 2005: 35'den alıntı).

BMC daha sonraları büyük başarılar kazandı. Bauhaus'un en önemli etkisi ya da yankısı daha sonra akademiler ve güzel sanatlar okul programlarında yer alacak olan "basic design" temel sanat eğitimi dersleridir. Ülkemizde de özellikle birinci sınıf programlarında bulunan temel sanat eğitimi güzel sanat okullarının en önemli temel derslerindedir. Temel sanat eğitimi hem akademik hem de öğrencinin yaratıcı yönünü bir araya toplamak amacını gütmüştür (Türkdoğan, 2002: 153)

Temel sanat eğitimi öğrencinin yaratıcılığını en üst seviyeye çıkartmayı amaçlayan bir ders olarak görülmüştür, endüstri tasarım için çok önemli bir işlevi olmuştur. Temel tasarımın ders içeriği eski ustaların resimlerinin yorumlanması, analiz edilmesi, resmin unsurları olan kompozisyon, renk, ton değerleri, denge, ritim ilkeleri üzerine çalışmalardan oluşmaktadır (Kaptan, 2003: 56).

Albers'in dersi Bauhaus eğitimcilerinden biri olan Johannes Itten'nin uyguladığı yöntemlerden farklıdır. Ama öğrencinin öğrenme yöntemlerinde özellikle yaparak öğrenme anlayışında Itten ile aynı düşüncededir. Albers'in amacı malzemelerin forma dönüştürülmesinde öğrencilerin yaratıcı güçlerini geliştirmektir. Uygulamalarda öğrencilerin kendilerini disipline etme sorunluluk yüklemeye özelliklerini de kazandırıyor. Bunu sağlamak için deneysel inşa (construction) gerekli olduğuna inanıyordu (Naylor, 1985: 155). Bu uygulamalar dünya çapında ün kazandı. Josef Albers'in günümüzde bile güzel sanatlar, tasarım ve mimarlık okullarında yöntemleri hala uygulanmaktadır.

Yeni Bauhaus (New Bauhaus) / Chicago Okulu

Okul, Bauhaus 1933'te Nazilerce kapatıldıktan sonra Amerika'ya kaçan eğitimciler tarafından sanat ve tasarım alanında Chicago'da kurulmuştur.

Endüstri ve Sanatlar Birliği'nin ekonomik katkılarıyla Chicago Okulu 1937 yılında kuruldu. Endüstri ve Sanatlar Birliğinin sadece bir yıllık desteği ile faaliyetlerini sürdüren Yeni Bauhaus, Bauhaus'un bire bir kopyası olmadı. Bauhaus, Amerika'daki ihtiyaçlara göre tekrar biçimlenip değişerek Amerika'nın yapısına uygun bir hale geldi (Seylan, 2005: 36).

Anlaşılabileceği üzere Nazilerce okulun kapatılmasından sonra Bauhaus ruhu tamamen kaybolmamıştır. Amerika'ya göç eden öğrencilerin burada mimari endüstri tasarımların kalitesinde önemli etkileri olmuştur. Bauhaus fikirleri, gelişen Amerikan endüstri tasarımı gereksinimini gerçekleştirecek yeterlilikteydi (Çobanlı, 1995: 30). Okulda en önemli etki Bauhaus tecrübesidir. Bauhaus tecrübesi ve yansıması Türkiye de dâhil tüm dünyada uygulama alanı bulmuştur. 1920'den beri teknolojiye uygun form tasarımı, tasarımlarında sadeliğe önem verme, makine üretim esasını göz önünde tutularak form oluşturma, malzemeden ve işçilikten ekonomik boyutu göz önüne alınarak masrafların azaltılması o dönemde önem kazanmıştır (Türkdoğan, 2002: 152).

Amerika'da iç savaş sonrasında gelir seviyesinin artmasıyla birlikte gelir düzeyi de artmış, bu gelişmeler orta sınıfa boş zaman imkânı sağlamıştır. Bu durum yetişkinler için özel sanat okulları açılmasına neden olmuştur. Ama asıl amaç savaş

sonrasında ivme kazanan endüstri ve endüstride ihtiyaç duyulan elemanların yetiştirilmesi ve iş gücünün karşılanmasıydı (Çobanlı, 1995: 30).

Bu yeni açılan özel sanat okullarında zanaat eğitimi de verilmekteydi. Bu zanaat eğitiminde uygulanan programlar lonca eğitimi uygulamalarına yakındır. Aslında ders programları, dersin amaçları ve işlevleri açısından tamamen Bauhaus'u hatırlatır. Atölyeler bile Bauhaus örnek alınarak oluşturulmuştur. Yeni Bauhaus (New Bauhaus)-Chicago Okulu'nun kurulması da Bauhaus gibi bir gereksinimden kaynaklanmıştır.

İngiltere'de 17 yy. ortalarına gelindiğinde işsizliği ortadan kaldırmak için düşünülen zanaat eğitimi Amerika'da da aynı şekilde düşünüldü. El sanatlarında makineleşmenin başlaması sanat ve zanaat farklılığını ortaya çıkardı. 1870'lerde de genel eğitim politikası içinde düşünülen sanat eğitiminde özellikle 15 yaşın üzerinde olan bireylere endüstriyel, çizim hareketi diyebileceğimiz çizim derslerinin bir yasa ile programda yer alması sağlandı. Tüm bu gelişmeler Endüstriyel Sanatlar ile Güzel Sanatlar Eğitimi ayrımının belirginleşmesine neden oldu. Bugün bizim Güzel Sanatlar Eğitimi programlarında da benzer bir uygulama yapılmaktadır. Bu da akademik bir eğitimle sanatta bir ilerlemenin olmayacağını anlaşılmaması açısından önemlidir (Çobanlı, 1995: 30-31).

Güzel Sanatlar Eğitiminde, yalnız Akademizm ile bir yere varılmayacağını anlaşılmaması üzerine Bahaus benzeri bir okul kurulmasını zorunlu kılıyordu. Almanya'dan 1933'te Amerika'ya kaçan Bauhaus eğitimcilerine de istedikleri bir ortamı sağlıyordu. Chicago Okulu, Bauhaus eğitimcilerin kurdukları Amerika'daki en önemli tasarım okuludur.

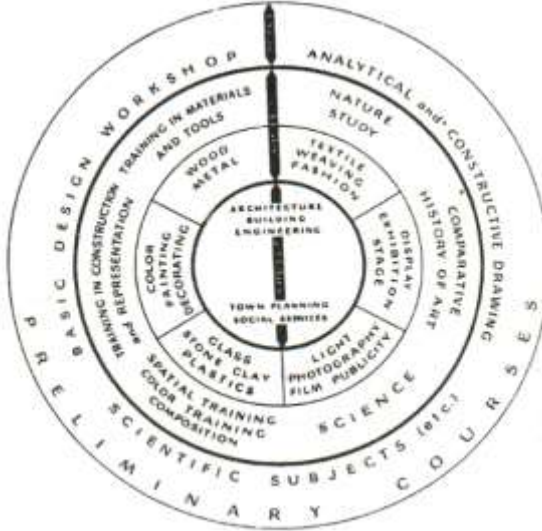
Bauhaus eğitimcilerinden Laslo Moholy-Nagy, 1937'de Chicago'ya (New Bauhaus'a) Bauhaus'ta yapmış olduğu çalışmaları sunar ve çalışmaları kabul edilir (Jeanne Patricia, 1980: XXI). Böylece Chicago Okulu eğitimcileri arasına katılan Moholy-Nagy Chicago Üniversitesi'ne geldiğinde hemen çalışmalara başlar ve üniversite bünyesinde bulunan profesörleri, öğrencilere faydalı olacakları düşüncesiyle çağırır. Özellikle dersler sibernetik, semiyotik ve matematikten oluşmaktadır. Ama okul 1938 yılında kapanır (Şentürk, 2003:124-125). Benzer bir uygulama Bauhaus'ta da vardı. O dönemde konferanslar vermek için eğitimciler Bauhaus'a davet ediliyordu.

Moholy-Nagy Bauhaus'ta başarılı eğitici deneyimlerini Chicago'da göstermiştir. Diğer bir deyişle meslek hayatını burada da devam ettirir. Öğrencilerine Art Engineering (Sanat Mühendisliği) kavramının sanattaki yeni işlevini dile getiriyordu, eğitimcilerle öğrenciler arasındaki işbirliği ve ortak

çalışmanın sanat ve endüstri birlikteliğinin anlaşılmasında gerekli olduğuna inanıyordu. Bu iş birliği eğitimciler, öğrenciler ve endüstri, sanat arasındaki işbirliğini de kapsıyordu (Seylan, 2005: 36). Okulun kuruluş amaçlarında sanatlar ile endüstri arasında işbirliği vardı. Sanat artık endüstri ile ortak hareket ediyor, onun ihtiyaçlarını karşılama yoluna gidiyordu.

Vision in Motion kitabında Moholy-Nagy “Zihinsel, duygusal, sosyal ve teknolojik tamamlayıcıların dengeli rolüne dikkat çekerek, tüm bu faktörlerin her etkili eğitim programında yer alması gerektiğini vurguladı” (Betts, 1999: 62; Seylan, 2003: 36’dan alıntı). Buna bağlı olarak Chicago programında, teknoloji, çizim, resim, heykel, fotoğraf, görsel iletişim, mimari, matematik ve fizik içeren; tasarımın tüm yönlerini kapsayan bir program oluşturuldu. Bu programda uygulama ve kuramsal derslerin yanında fizik dersleri de verilmiştir (Seylan, 2003: 36).

Bunun yanında Moholy-Nagy’in düşüncelerini ifade etmedeki üstün kabiliyeti ve fotoğraf konusundaki araştırmalarının öğrencileri üstünde kalıcı etkileri olmuştur (Becer, 2007:196).

Şekil 1. Chicago Okulu Sanat Eğitimi programı şeması (Seylan, 2005: 36).

Nagy'nin Bauhaus programlarına benzer oluşturduğu Chicago Okulu Sanat Eğitimi programı şemasında Bauhaus eğitimi programlarından farklı olarak bilimsel ve teknolojik konulara yer verdiğini ve bu konuların ağırlık kazandığını göstermektedir. Göze çarpan diğer bir ders ise Temel Tasarım (Basic Design)'de bu programda yer almasıdır (Seylan, 2005: 36).

1933-56 yıllarına kadar hayatını sürdürmüş olan Bauhaus'un en önemli yansımalarından biri olan Black Mountain College Bauhaus'un sıra dışı ruhunu bu okulda tekrar yaşatmasıydı. New Carolina'da birkaç mil uzakta olan modern bir biçimde tasarlanmış bir okuldu. Ama okul kendine başka bir yer bulacaktır. Amerikalı progressivism ile Avrupalı modernizmin renklerini taşıyan Black Mountain, John Cage'de ile Buckminster Fuller'a bu okulda bazı değişikliklerle Bauhaus'ta uygulanan Bauhaus Pedagojisini uyguladılar. Geleneksel sanat okullarının tersine Bauhaus'ta olduğu gibi sabit bir müfredat uygulanmaz, zorunlu dersler ise yer almaz. Her öğrenci istediği gibi dersi seçmekte özgürdür. Öğrenciler kendi ders programlarını kendi yetenekleri ve istekleri düzeyinde oluşturur. Okulun işleyişi, alınan kararlarda söz sahibidirler, yönetime etkin katılımları söz konusudur (Şentürk, 2003: 125). Bunun yanında Moholy-Nagy'in okuldan gitmesinden sonra (1956) yılı okulun kapanmasına kadar bu programlar uygulandı. Bu programlar Bauhaus eğitimcilerinin uzun deneyimlerinin ve anlayışlarının bir sonucuydu.

Bunların yanında Walter Gropius'un ve Ludwig Mies van der Rohe ise Bauhaus ruhunu mimarlık alanında uyguladılar.

Bauhaus mimari anlayışının Amerika'daki en önemli temsilcileri olan Walter Gropius ve Ludwig Mies van der Rohe'dir. Bauhaus'un 1933'te tasfiyesinden sonra 1938 yılında Chicago'daki İllinois Teknoloji Enstitüsü (IIT)'nin üniversite kampüsünün yeniden tasarlanmasının istenmesi üzerine Ludwig Mies van der Rohe'nin Amerika'daki ikinci dönem mimari hayatı başlamış oldu (Conrads, 1991: 132).

Amerika'da savaşın devam etmesine rağmen Walter Gropius ve Ludwig Mies van der Rohe gibi Bauhaus'ta çalışmış olan iki deneyimli eğitimcinin etkisiyle rasyonalizmi ülkenin şartlarına göre yeniden gözden geçirdiler. Özellikle cam, çelik gibi malzemeler kullanılarak gerçekleştirme yoluna gittiler. Böylece mimarlık alanında yeni bir akımın doğmasını sağladılar. Bu akım pürizm ya da biçimsel püritanizm olarak adlandırılacaktır (Özer, 1993: 409). Bauhaus anlayışının Amerika'da da devam ettiğine tanık oluyoruz. Tüm tasarım ürünlerinde dikkati çeken özellik, her türlü süslemelerden uzak, sade ve kullanışlı olması anlayışı ve mimari anlayışı da biçimlendirecektir. Bu da mimari anlayışta gerekliliğe önem

veriş, eskisi gibi asli unsurlara dönüş, malzemelerden amacına göre yararlanma ve mekân sorununa eğilim tekrar ele alınır. Artistik yaratılarla kişisel hayaller yerini sade, yani “Pürisme” bu dönemin mimari anlayışına bırakır ve bu mimari anlayış vurgulanır (Turani, 1997: 648).

Walter Gropius 1930 yılında incelediği konut tasarımının da düşüncelerini olgunlaştırmıştır. Gropius orta ev tipine çıkmış yalnız alçak ve yüksek olması gerektiğini savunmuştur. Küçük ve bahçeli evlerin insan yaşamına daha uygun olduğunu insanlara ruhsal açıdan huzur verdiğini iddia eder. Ama orta ev tipinin bu olanakları sağlamadığını şehir yapısına uygun olmadığını şehrin hava almasını zorlaştırdığını söyler (Turani, 1997: 644).

Bu küçük ev tipi estetik olmasının yanında işlevsel nitelikli, sade bir biçim sergiler. Evlerin küçük olması üretilen ürünlerin de sade olmasını gerekli kılar. Üretilen evler içindeki eşyalarla bir bütün oluşturur. Malzemeyle formun uyumu yeni bir senteze ve anlayışa doğru götürmüştür. Yalnız Amerika’da değil günümüz mimarisinde de Bauhaus etkilerini görmemiz mümkündür. Bu evler tüm odalarıyla, eşyalarıyla bir bütün olan çağın tüm gereksinimlerine cevap verebilen bir biçimde oluşturulmuştur.

Bu mimarlık anlayışı özellikle 1930-50’li yıllar arasında etkin oldu. Bunun sebepleri de Gropius’un mezun olan öğrencilerinin Amerikan mimarisinde ve mimari tasarımlarda önemli görevlerde bulunmalarıydı (Yorgancıoğlu, 2009: 161).

Mies van der Rohe ise rasyonel bir mimari anlayışı geliştirerek yapılarda saf geometriler ve kusursuz detaylarla bir mükemmelliğe gitmeyi planlamıştı. Mies van der Rohe her yere uygulanabilen mimari bir tarz geliştirmişti. Mies, geleneksel yapı anlayışına karşı çıkmış en önemli mimarlardan biri olmuştu. Mimari alanda Ludwig Mies van der Rohe 1920’lere kadar uzanan malzeme olarak çelik ve camdan konut ve gökdelenler tasarlamıştı (Ozan, 2009: 51).

Resim 1. Mies van der Rohe cam ve çelikten yüksek ev (Turani, 1997: 640)

Resim 1’de malzeme olarak cam ve çelikten oluşan yüksek gökdelen tasarımı görmekteyiz. Mies van der Rohe Bauhaus’taki deneyimlerini Amerika’da uygular.

Resim 2. Mies van der Rohe Daireli Evler. Chicago (Turani, 1997: 644)

Resim 2’de Chicago’da yapmış olduğu Daireli Evler gökdeleni Amerikan konut ihtiyacını gidermede önemli roller üstlenmiştir. Bu eser Bauhaus Ruhunun Amerika’ya nasıl taşındığının örneklerinden sadece birisidir.

SONUÇ

Bauhaus farklı sanat anlayışıyla çağdaşlarından ayrılırken radikal bir dünya görüşünü dile getiriyordu. Bu sanat anlayışı çağdaş toplumunun ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik misyonunu başarıyla yerine getirmiş ve o dönemde büyük bir yankı uyandırmıştır. Bauhaus klasik, yozlaşmış, katı sanat anlayışı kalıplarını da kırarak öncü, artistik bir hareket olarak karşımıza çıkar.

Her alanda başarı sağlayan Bauhaus’u başarıya ulaştıran yetkin eğitimciler olmuştur. Okul kapatılmış ancak Bauhaus’un ruhu yaşamaya devam etmiştir. Bu anlayış gideceği yeni vatanında tekrar yeşerecekti. Bauhaus eğitimcileri o dönemin ve ülkenin ihtiyaçlarını göz önüne alarak bazı değişikliklere gittiler ve bir eklektizmi gerçekleştirdiler. Bu eklektizm endüstriyel tasarım ile teknolojinin birleştirilmesi ile oluşturuldu. Böylece dayanıklı, estetik, yalın ve herkes tarafından kabul edilen ürünler deneysel olarak tasarımı gerçekleştirilmiştir. Bauhaus eğitimcileri gittikleri Amerika’da çok önemli sanat okullarında görev yaptılar. Bu okullar İllionist Teknoloji Enstitüsü, Harvard, Black Mountain Koleji ve Yale Üniversitesi’dir.

Albers, Black Mountain Kolejinde görsel algı konusunda çalışmalar yapar. Bunun yanında temel sanat eğitiminde dersler verir. Ama en büyük başarısı bugün Güzel Sanatlar Akademi’sinde ve Mimarlık Bölümleri ders programlarında yer alan Temel Sanat Eğitimidir. Temel sanat eğitimi ülkemizde güzel sanatlar fakülteleri ve ortaöğretim resim derslerinde yer almaktadır. Temel Sanat Eğitimi Albers’in Amerika’daki uygulamalarından sonra dünyaya hızla yayılmıştır. Temel Sanat Eğitimi uygulamaları Bauhaus’un yalnız Amerika’da değil tüm dünya sanat eğitimine bir armağandır. Nagy ise, Chicago Okulunda (New Bauhaus’ta) savaş sonrasında gelişen Amerikan endüstrisine katkı sağlayarak düşüncelerin ve tasarımların pazara yönelik oluşturulmasında teknolojik ve bilimsel konulara ağırlık vererek çalışmalarını sürdürür. Özellikle Amerika’nın o dönemde ihtiyaç duyduğu pazara yönelik ürünlerin üretilmesinde Bauhaus’un New Bauhaus ve diğer sanat okulları Bauhaus’tan çok şey miras almıştır.

Mimarlık alanında da Walter Gropius ve Ludwig Mies van der Rohe Bauhaus’taki anlayışı Amerika’da tekrar şartlara uygun olarak güncellemiştir. Bauhaus’un diğer ürünlerin tasarlanması ve üretilmesinde kabul ettiği ekonomik, teknik, estetik boyutların göz önüne alınarak üretilmesi anlayışı mimarlık alanında

da uygulanmaya çalışılmış ve büyük başarılar elde edilmiştir. Bu anlayış Pürist Rasyonalizm dediğimiz akımın doğmasına sebep olmuştur.

Bauhaus eğitimcileri sahip oldukları mimari anlayışını Amerika'ya taşıdılar. Günlük hayat ihtiyaçlarını karşılayan standart tip yaratım malzemeleri mimariyi de kapsaşı okul adına yaraşır tip mimari üretimler gerçekleştirmiştir.

KAYNAKLAR

Becer, E. (2007). *Modern Sanat ve Yeni Tipografi*, Ankara: Dost Yayıncılık.

Conrads, U. (1991). *20. Yüzyıl Mimarisinde Program ve Manifestolar*, (çev. Sevinç Yavuz), İstanbul: İŞKUR Yayınları.

Çobanlı, Z. (1995). *Sanat Eğitiminin Gelişimi ve Bu Gelişim İçinde Eskişehir Anadolu Üniversitesi G.S.F. Örneği*, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sempozyum ve Konferanslar, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, s:28-31.

Fussl, K. H. (1933-1949). *PestalozziIn Dewey's Realm? Bauhaus Master Josef Albers Amongthe German-Speaking Emigré's Colony at Black Mountain College*, *Paedagogica Historia*, Vol 42, No.12, 2006, ss.78-79.

J. Patricia, M. (1980). *The Influence of The Bauhaus on Art and Art Education in The United States*, Northwestern University, London.

Kaptan, B. B. (2003). *20. Yüzyıldaki Toplumsal Değişmeler Paralelinde İç Mekân Tasarımı Eğitiminin Gelişimi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları.

Naylor, G. (1985). *The Bauhaus Reassessed E. P.*, Dutton Press, USA.

Ozan, M. (2009). "Bauhaus Okulu ve Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarisi – İç Mimarisine Etkileri" , Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Özer, B. (1993). *Yorumlar: Kültür, Sanat, Mimarlık*, İstanbul: Yem Yayınları.

Seylan, A. (2005). *Temel Tasarım*, Samsun.

Şentürk, L. (2003). *Doxa Yazıları*, İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.

Turani, A. (1997). *Dünya Sanat Tarihi*, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Türkdoğan, T. (2002). “*Çağdaş Sanat ve Eğitimi*”, I. Ulusal Mezuniyet Sergisi ve Sempozyumu Bildiriler Kitabı.

Yorgancıoğlu, D. (2009). *20. Yüzyılın İlk Yarısında Bauhaus Fikirlerinin Amerika Kıtasındaki Yolculuğu, Bauhaus Modernleşmenin Tasarımı – Türkiye’de Mimarlık, Sanat, Tasarım Eğitimi ve Bauhaus*, İstanbul: İletişim Yayınları. s. 161.